

11.03.2024

Kehyskuntaverkoston kannanotto: Valtionosuuksien lisäleikkaukset peruttava

Marraskuussa 2023 VM:n yllättäen ja ennakoimatta ilmoittama kuntien valtionosuuden 400 miljoonan euron lisäleikkaus syventää heikentyvän kuntatalouden painetta, johtaen lukuisissa kunnissa sekä palvelutason leikkauksiin että veronkorotuksiin. Lisäleikkausten paine tuntuu voimakkaasti erityisesti kehyskunnissa, joissa vähenevät valtionosuudet yhdistyvät yhtä aikaa muuttovoittokuntien tarpeeseen lisätä sekä varhaiskasvatus- että koulutus- ja sivistyspalveluita.

Valtionosuusleikkauksen siirtäminen vuodella eteenpäin ja jaksottaminen useammalle vuodelle ei ole ratkaisu kuntataloudelle. Valtionosuuksien yllättävä 400 miljoonan euron lisäleikkaus osoittaa, että soteuudistuksen rahoitusratkaisu ei ole kunnille kustannusneutraali ja että kunnilta siirtynyt sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämismäärä ja sen yhteydessä tehdyt rahoituspohjan leikkaukset jäävät vaikuttamaan kuntatalouteen pysyvästi sitä heikentäen.

Esitetty valtionosuuksien 400 miljoonan euron lisäleikkaus on peruttava kokonaisuudessaan. Valtionosuusuudistustyö on nyt aloitettu ja tarvitaan työrauha siihen asti, että uudistus saadaan vietyä loppuun ja nähdään mitä siitä seuraa. Mikäli näin ei tehdä, on kuntien tasapainotettava talouttaan kaikkein eniten sivistyspalveluissa, koska niiden osuus kuntien taloudesta on suurin, käytännössä noin $\frac{3}{4}$ kuntataloudesta. Valtionosuuksien lisäleikkaus korottaa todennäköisesti tulo- ja kiinteistöverotusta entisestään, heikentäen asukkaiden ostovoimaa ja kiristäen veronmaksajien kokonaisveroastetta. Palveluiden heikentämisen lisäksi on vaarana, että myös vapaaehtoisista terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvistä palveluista kuten liikunnasta, nuorisotyöstä ja kulttuurista joudutaan leikkaamaan rajusti, mikä pitkässä juoksussa kasvattaa hyvinvointialueiden kustannuksia.

Sen lisäksi että valtionosuuksien lisäleikkaus on peruttava, kehyskunnat esittävät, että valtionosuusjärjestelmää tulee uudistaa siten, että soteuudistuksen muutosvaikutus kuntien rahoitukseen poistetaan. Jatkossa rahoituksen tulee perustua kuntien nykyisiin perustehtäviin.

Kehyskuntaverkoston kuntien puolesta

Anne Karjalainen
kehyskuntaverkoston puheenjohtaja
Keravan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

Kehyskuntaverkosto on 44 kunnan muodostama yhteistyö- ja vertaisverkosto. Verkostoon kuuluvat Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kuopion, Lahden, Oulun, Seinäjoen, Tampereen, Turun ja Porin kehyskunnat sekä Helsingin seudun kehyskunnat eli ns. Kuuma-kunnat. Verkosto toimii jäsentensä ennakoivana edunvalvojana tehtävänänsä kirkastaa kehyskuntien roolia ja merkitystä niin alueellisella kuin kansallisallakin tasolla. Tavoitteena on luoda ja lisätä kansallista kilpailukykyä ja hyvinvointia kaupunkiseutujen yhteistyötä vahvistamalla.